

– визначення дієвих шляхів удосконалення управління вхідними фінансовими потоками за рахунок диверсифікації джерел фінансових ресурсів бюджетних установ (формування вітчизняних інституцій соціального інвестування; розвиток та активізація добродійної діяльності; пошук напрямів госпрозрахункової діяльності без зниження якості надання послуг, що відносяться до основної діяльності із обов’язковим розмежуванням бюджетних та госпрозрахункових джерел; запровадження практики використання коштів державних і недержавних цільових фондів для фінансування окремих потреб бюджетних установ тощо), забезпечення рівномірності надходжень фінансових ресурсів та запобігання косових розривів, попередження виникнення дебіторської заборгованості та скорочення її залишків;

– покращення форм і методів управління вихідними фінансовими потоками, зокрема: забезпечення своєчасного і повного фінансування поточних та капітальних видатків, у першу чергу, пов’язаних з оплатою праці, розрахунками з державними соціальними фонами, оплатою вартості медикаментів, продуктів харчування, комунальних послуг; попередження та скорочення обсягів кредиторської заборгованості; забезпечення оптимального співвідношення між сумою надходжень і витрат протягом року шляхом їхнього збалансування; забезпечення раціонального, економного, цільового та ефективного використання фінансових ресурсів установ;

– забезпечення якісного рівня бухгалтерського обліку та фінансової звітності бюджетних установ, а також ефективного внутрівідомчого та внутрігосподарського фінансового контролю за фінансовими потоками бюджетних організацій.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження можна зробити висновки, що без зміни організаційних та функціональних підходів неможливо забезпечити належний рівень управління фінансовими потоками. Ми пропонуємо удосконалення фінансових потоків бюджетних установ здійснювати шляхом розробки та реалізації відповідних заходів як на загальнодержавному, так й на галузевому й базовому рівнях, що сприятиме виконанню стратегічних завдань соціально-економічного розвитку суспільства.

Антоніна Дем’янюк

Викладач кафедри фінансів

ПРОБЛЕМИ ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В ПОСТСТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

В багатьох країнах потреба в децентралізації зростає у зв’язку з широкими процесами лібералізації, приватизації та здійсненням ринкових перетворень. Реформи у

різних країнах відбуваються по-різному, проте в їх основі знаходиться єдиний принцип, який визначає необхідність децентралізації: розпоряджатися виробництвом та наданням товарів і послуг повинен найнижчий рівень управління, який може здійснювати відповідні витрати та розпоряджатися отриманими результатами. Процеси децентралізації пов'язані із зменшенням влади центрального рівня, проте необхідно ретельно розраховувати в яких межах це допустимо здійснювати, щоб державна влада не втратила здатність вирішувати основні її функції.

Політика органів влади національного рівня часто ускладнює роботу муніципальних та інших субнаціональних органів виконавчої влади. Запровадження фіскальної децентралізації дає змогу запроваджувати інновації та випробовувати нестандартні рішення і відбирати кращі з них [1, с. 131]. З цієї та інших причин політична і фіскальна децентралізація набуває особливого значення в сучасних умовах.

В унітарній державі бюджетна політика повинна здійснюватися на основі бюджетної децентралізації. Процеси бюджетної децентралізації в державі покликані вирішити дві основні проблеми:

- По-перше, це розподіл доходів і видатків між рівнями бюджетної системи.

- По-друге, це визначення повноважень, в межах яких місцеві органи влади можуть визначати свої власні доходи і видатки.

Ці взаємопов'язані складові визначають реальність децентралізації в державі. Повноваження в сфері доходів та зобов'язання стосовно видатків на місцевому рівні залежать від наступних факторів:

- переліку бюджетних послуг, що надаються на місцевому рівні;
- відповідності видаткових зобов'язань їх доходним джерелам;
- реальної свободи вибору місцевих органів влади щодо розподілу власних бюджетних ресурсів з метою здійснення визначених послуг;
- можливості місцевих органів влади самостійно визначати ставки місцевих податків і зборів, що дозволяє змінювати рівень видатків і зобов'язує до звітності перед податкоплатниками.

Значним кроком у здійсненні бюджетної децентралізації в Україні стало впровадження Бюджетного кодексу України. Реформування бюджетної системи України триває вже кілька років і кожен рік визначає свої пріоритети. На сучасному етапі реформування місцевих бюджетів України визначено наступні напрями її здійснення:

- підвищення ефективності процесу формування видаткової частини місцевих бюджетів та децентралізація управління бюджетними коштами;
- удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин;

- запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу;
- посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів;
- підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотриманням бюджетного законодавства;
- забезпечення прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів.

Реформування місцевих бюджетів, зокрема зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування і розмежування видаткових повноважень органів місцевого самоврядування, повинне відбуватися поетапно з урахуванням суспільно-політичних та економічних умов із збереженням збалансованості бюджетної системи в цілому і у взаємозв'язку з проведенням реформ в галузях бюджетної сфери та інших сферах діяльності.

Місцеві бюджети є ваговою складовою бюджетної системи країни, тому зміна умов їх формування і виконання може суттєво позначитися на збалансованості бюджетної системи, фінансовій безпеці країни в цілому. Наявність значної кількості проектів законодавчих актів, які передбачають зміну політичного, адміністративного та бюджетного устрою, посилює ймовірність виникнення ризиків у бюджетній сфері [2, с. 1].

З метою поглиблення процесу бюджетної децентралізації в Україні доцільно законодавчо забезпечити зміцнення доходної бази місцевих бюджетів, посилити стимулюючі фактори у роботі органів місцевого самоврядування щодо наповнюваності бюджету, упорядкувати основні видаткові повноваження між рівнями бюджетів на основі принципу субсидіарності. Крім того, потребує реформування казначейська система виконання бюджету, удосконалення процедури складання та виконання місцевих бюджетів, посилення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів за взяті бюджетні зобов'язання, підвищення якості управління бюджетними коштами.

Згідно Концепції реформування місцевих бюджетів, що спрямована на проведення у період до 2011 року реформи у сфері місцевих бюджетів України, визначено основні завдання децентралізації управління бюджетними коштами:

- чітко розмежувати на законодавчому рівні видатки на виконання делегованих державою і власних повноважень органів місцевого самоврядування;
- конкретизувати видаткові повноваження місцевих бюджетів у галузях бюджетної сфери (окремі видатки на забезпечення функціонування закладів освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва, соціального захисту та здійс-

нення заходів у відповідних сферах);

- перерозподілити видатки між державним та місцевими бюджетами;
- переглянути склад видатків місцевих бюджетів, які враховуються та не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів;
- завершити формування бази Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, для отримання детальної інформації про таких осіб, перелік пільг, якими вони користуються чи мають на них право, та розмір пільг.

Таким чином, реалізація вищевказаних напрямів децентралізації бюджетної системи сприятиме підвищенню результативності, ефективності та прозорості використання бюджетних коштів, дозволить ефективніше вирішувати питання соціально-економічного розвитку підвідомчих територій. Незважаючи на те, що доходи і видатки місцевих бюджетів можуть бути визначені законодавчо, існує залежність від соціальних та економічних перетворень, якими органи місцевої влади не здатні регулювати. Тому при здійсненні змін щодо бюджетних ресурсів на місцевому рівні важливого значення набуває узгодженість між державною і місцевою владою стосовно свочасних та об'єктивних коректувань в сфері бюджетних відносин.

Література:

1. Державні фінанси: Теорія і практика перехідного періоду в Центральній Європі / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 542с.
2. Концепція реформування місцевих бюджетів. Кабінет Міністрів України / Розпорядження від 23 травня 2007 року №308-р.

Андрій Дерлиця

К.е.н., доцент кафедри фінансів

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ПРОБЛЕМАТИКИ БЮДЖЕТНОГО ПЕРЕРОЗПОДІЛУ

Фінансові явища переважно мають одночасно як обмінний, так і перерозподільчий характер. Такий дуалізм проявляється у багатьох бюджетних програмах, що нерідко впливають і на алокацію наявних у суспільстві ресурсів і на перерозподілу доходів. Лише незначну частину бюджетних програм можна вважати прикладом “чистого” перерозподілу (зокрема, трансферти населенню), тоді як забезпечення правопорядку, національна оборона є благами загальної корисності, що поширюють свою корисність рівномірно на усе суспільство.

Логічною передумовою необхідності виконання державою перерозподільчої функції є нерівномірність розподілу доходів між громадянами. У західній фінансовій науці проблема розподілу розглядається як вічна дилема рівності та ефективнос-